

Zadelmakerij 6 te Winsum Groningen

Nader inventariserend onderzoek vleermuizen

Kenmerk: 230752

Rapport

KANTOOR ALMERE

Landdrostdreef 124

1314 SK Almere

T 036 8200376

KANTOOR GRONINGEN

Friesestraatweg 213 A-D

9743 AD Groningen

T 0596 633355

KANTOOR HOOGEVEEN

Elbe 2

7908 HB Hoogeveen

T 0528 373982

project Nader inventariserend onderzoek vleermuizen **kenmerk** 230752
Zadelmakerij 6
Winsum Groningen

versie rapport **versienummer** **datum** **reden vervallen**
1.0 12 februari 2024 Vigerende versie

auteur M.J. Volwater
controle en vrijgave M.W. ter Steege
paraaf

opdrachtgever Gemeente Het Hogeland
Postbus 26
9980 AA UITHUIZEN
contactpersoon dhr. J. Boomsma

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een nader onderzoek vleermuizen dat is uitgevoerd ter plaatse van Zadelmakerij 6 te Winsum Groningen, in opdracht van Gemeente Het Hogeland. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen. De gebruikte foto's zijn afkomstig van Eco Reest, tenzij anders vermeld.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.

© 2024 Eco Reest BV.

Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren: Eco Reest 2024 Nader onderzoek Zadelmakerij 6 te Winsum Groningen, kenmerk 230752, d.d. 12 februari 2024

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Kwaliteitsborging	4
1.3	Wettelijk kader	4
1.3.1	Bescherming soorten van de Habitatrichtlijn en verdragen Bern en Bonn.....	5
1.3.2	Bescherming andere soorten.....	5
1.4	Leeswijzer	5
2.	Projectgebied en voorgenomen werkzaamheden	6
2.1	Beschrijving projectgebied.....	6
2.2	Voorgenomen werkzaamheden en planning.....	10
3.	Onderzoeksopzet	11
3.1	Vleermuizen	11
3.1.1	Boombewonede vleermuizen	11
3.2	Omgevingsscan jaarrond beschermd essentiële nesten.	12
4.	Resultaten van het inventariserende onderzoek	13
4.1	Vleermuizen	13
4.1.1	Verblijfplaatsen.....	13
4.1.2	Verblijfplaatsen boom bewonende vleermuizen.....	15
4.1.3	Foerageergebied.....	15
4.1.4	Vliegroutes	15
4.2	Overige waarnemingen	15
5.	Functie van het projectgebied en effectbeoordeling	17
5.1	Vleermuizen	17
5.2	Conclusie effectbeoordeling vleermuizen	17
6.	Juridische vervolgstappen	18
6.1	Vergunning.....	18
6.2	Mitigerende en compenserende maatregelen.....	18
6.2.1	Ecologische begeleiding	19
6.2.2	Bescherming vogels tijdens het broedseizoen	19
6.3	Zorgplicht	19
6.4	Conclusies	19
6.5	Verantwoording.....	20
	Geraadpleegde bronnen.....	21

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek en het wettelijk kader.

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen sloop van het schoolgebouw OBS Tiggeldobbe ter plaatse van Zadelmakerij 6 te Winsum (Groningen).

In dat kader is door Eco Reest een quickscan uitgevoerd (rapportnummer 221647, datum 11 April 2023). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie geschikt is voor verblijfplaatsen voor verschillende soorten vleermuizen/

Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen van één of meerdere beschermde soorten op de locatie bevinden is Eco Reest BV gevraagd nader inventariserend onderzoek uit te voeren naar vleermuizen ter plaatse van Zadelmakerij 6 te Winsum.

Doel van het nader onderzoek is tweeledig:

1. Er wordt vastgesteld of en zo ja op welke manier, het projectgebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van:
 - Gewone dwergvleermuis
 - Laatvlieger
 - Ruige dwergvleermuis
2. Daarnaast wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de bescherming van natuurwaarden van de Omgevingswet (Ow) tot gevolg hebben.

1.2 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV streeft naar een zo hoog mogelijk kwaliteit van onderzoek te leveren:

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2015", voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de vergunningen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot de Omgevingswet.

1.3 Wettelijk kader

Voor de bescherming van natuurwaarden is de Omgevingswet (Ow) van toepassing. De Ow regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, beschermde soorten en houtopstanden. Daarnaast zijn ook bijzondere natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) relevant. De volledige wetstekst is hier te vinden: <https://wetten.overheid.nl>. De regels voor natuur zijn (voornamelijk) uitgewerkt in het Besluit activiteiten leefgebied (Bal) en het Besluit kwaliteit leefgebied (Bkl).

1.3.1 *Bescherming soorten van de Habitatrichtlijn en verdragen Bern en Bonn*

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn beschermde inheemse soorten als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn en is zodoende beschermd op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g van de Ow.

- ✂ Op grond van artikel 11.46.1 lid a van het Bal is het verboden om soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, Bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels, opzettelijk in hun natuurlijk verspreidingsgebied te doden of te vangen.
- ✂ Op grond van artikel 11.46.1 lid b van het Bal is het verboden om dieren als bedoeld in lid a opzettelijk te verstoren.
- ✂ Op grond van artikel 11.46.1 lid d van het Bal is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in lid a te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 11.46.1 lid d van het Bal vallen niet alleen de kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook die delen van de ecologisch functionele leefomgeving die noodzakelijk zijn voor het functioneren van de verschillende verblijfplaatsen. Dit houdt in dat essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden onder de reikwijdte van de bescherming van de verblijfplaatsen vallen.

1.3.2 *Bescherming andere soorten*

In de Omgevingswet is een lijst met nationaal beschermde soorten opgenomen. Hierop is artikel 11.54 van het Bal van toepassing.

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Ow, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal, opzettelijk te doden of te vangen;
- b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, en;
- c) vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Provincies zijn bevoegd voor ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud van bijvoorbeeld bermen, watergangen en dergelijke vrijstelling te verlenen van een of meer van de verboden voor aangewezen soorten.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het projectgebied besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. De effectbeoordeling van de resultaten staat in hoofdstuk 5. Besloten wordt met hoofdstuk 6, waarin besproken wordt welke juridische vervolgstappen aan de orde zijn voor het project.

2. Projectgebied en voorgenomen werkzaamheden

In dit hoofdstuk zijn het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden binnen het projectgebied beschreven.

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt aan de Zadelmakerij 6 te Winsum (Groningen) (figuur 2.1). Het betreft het schoolgebouw van OBS Tiggeldobbe.

Het gebouw bestaat uit een U-vorm met een losstaand bijgebouw aan de noordelijke zijde. Het hoofdgebouw heeft één bouwlaag met variërende hoogte. De gevels zijn hoofdzakelijk opgetrokken uit bakstenen met een spouw en veelal grote ramen. Het gebouw heeft een plat, bitumen dak. De gevels van het noordwestelijke stuk van het hoofdgebouw betreffen kunststof en houten panelen. De gevels zijn aan de bovenkant afgewerkt met houten boeiboorden. Het bijgebouw heeft gevels bestaande uit kunststof en houten panelen van één bouwlaag en heeft een plat, bitumen dak.

Het gebouw wordt omringd door een verhard schoolplein met enkele speeltoestellen, zoals een pingongtafel, zandbak en lage voetbalkooi. Aan de oostelijke zijde wordt het gebouw begrensd door een grasveld. Aan de zuidelijke zijde bevinden zich fietsenrekken en enkele moestuinbakken. Direct ten noorden van het projectgebied loopt een kanaal.

De omgeving van het projectgebied bestaat uit een woonwijk waar veelvuldig groen aanwezig is in de vorm van parken, plantsoenen en groenstroken. De bebouwde kom van Winsum wordt begrensd door agrarische percelen.

Figuur 2.2 tot en met 2.8 geven een impressie van het projectgebied.

Figuur 2.1 Kaart onderzoekslocatie.

Figuur 2.2 tot en met 2.8 zijn overzichtsfoto's en geven de huidige situatie weer.

Figuur 2.2 Het schoolgebouw heeft hoofdzakelijk bakstenen gevels met variërende bouwhoogte.

Figuur 2.3 De gevels bevatten veelal grote ramen.

Figuur 2.4 Het noordwestelijke blok heeft kunststof panelen in plaats van bakstenen gevels.

Figuur 2.5 Het bijgebouw bestaat uit kunststof en houten gevels.

Figuur 2.6 Aan de zuidelijke zijde van het gebouw bevinden zich fietsenrekken en enkele moestuinbakken

Figuur 2.7 Op het verharde schoolplein zijn enkele speeltoestellen aanwezig, zoals een zandbak.

Figuur 2.8 Direct ten noorden van het projectgebied bevindt zich een kanaal.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning

De opdrachtgever is voornemens om de bebouwing te slopen alvorens 17 à 23 woningen te realiseren. De nieuwbouw wordt zodanig geplaatst dat er een hofje tussen de woningen ontstaat. De exacte toekomstige indeling van het terrein is voorsnog onbekend, er zijn enkele ontwerpen in omloop. Voor realisatie van de nieuwbouw worden enkele bomen gekapt. Ook is een wijziging van het bestemmingsplan aan de orde.

3. Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

3.1 Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2021). Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van bezoeken, in de periode van mei tot en met september (zie tabel 3.1). De verschillende onderzoeksronden hebben als doel de verschillende verblijfplaatsen (kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven, winterverblijven) die vleermuizen door het jaar heen gebruiken in beeld te brengen. Tegelijkertijd met het onderzoek naar verblijfplaatsen zijn ook relevante aspecten van de ecologisch functionele leefomgeving onderzocht, namelijk vliegroutes en foeragegebieden.

Met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) is de aanwezigheid van kraam-, zomer- of paarverblijfplaatsen van vleermuizen in het pand in beeld gebracht. Gedurende de bezoeken is het projectgebied twee uur lang onderzocht op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Vier onderzoeksronden hebben plaatsgevonden in de avonduren, na zonsondergang. Eén onderzoeksronde is uitgevoerd vanaf twee uur voor zonsopkomst. Hierbij zijn geluids- en visuele waarnemingen genoteerd en ultrasone geluiden van vleermuizen opgenomen.

De onderzoeken in de kraamperiode zijn met meer veldwerkers uitgevoerd dan in de paarperiode, omdat hierbij extra is gelet op in- en uitvliegende dieren, terwijl bij het onderzoek naar paarverblijven de nadruk lag op geluidswaarnemingen (baltsgeluiden).

Analyse van opgenomen vleermuisgeluiden heeft, waar nodig, plaatsgevonden met behulp van het programma Wavesurfer of BatExplorer. Hierbij is met behulp van sonogrammen het in het veld opgenomen geluid op soort gedetermineerd.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.1 Uitgevoerde onderzoeksronden vleermuizen

Ronde*	Datum	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
KR1	29-5-2023	21:46	21:45	23:46	11	4	geheel bewolkt	droog	2
LV	26-6-2023	22:00	22:00	00:06	17	2	onbewolkt	droog	2
KR2	3-7-2023	05:10	03:10	5:15	16	3	geheel bewolkt	droog	2
PA1	25-8-2023	04:30	04:30	06:30	18	5	geheel bewolkt	droog	1
PA2	25-9-2023	19:25	22:00	00:00	16	2	zwaar bewolkt	droog	1
KR1	29-5-2023	21:46	21:45	23:46	11	4	geheel bewolkt	droog	2
LV	26-6-2023	22:00	22:00	00:06	17	2	onbewolkt	droog	2

*KR: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen, LV: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen voor laatvlieger, PA: Ronde paarverblijfplaatsen

3.1.1 Boombewonende vleermuizen

Er is een aanvullende QuickScan uitgevoerd waarin naar voren is gekomen dat de (mogelijk) te kappen bomen beschikken over potentieel geschikte holtes voor vleermuizen. Deze QuickScan vond plaats nadat de onderzoeksronden voor vleermuizen waren afgerond, waardoor de uitvoering niet kon worden aangepast aan de nieuw (boom bewonende) relevante soorten. Het veldbezoek van de aanvullende QuickScan vond overdag plaats op 17 november 2023. Tijdens de inventarisatie waren de omstandigheden als volgt: droog, half bewolkt, windkracht 3 Bft, temperatuur 9°C.

3.2 Omgevingsscan jaarrond beschermd essentiële nesten.

De provincie Groningen hanteert het beleid dat essentiële nesten functioneel niet weggenomen mogen worden. Als een vogel jaarlijks terugkeert naar hetzelfde nest, moet deze in staat blijven om zijn eerder verlaten nest weer te kunnen betrekken. Indien ecologisch wordt gemotiveerd dat een vogel in de directe omgeving geen andere nestgelegenheden heeft, wordt het nest beschouwd als essentieel en daarmee jaarrond beschermd. De provincie Groningen hanteert geen lijst van vogels met een jaarrond beschermd nest, maar erkent de lijsten van andere bevoegde gezagen als hulpmiddel om de essentie van een nest aan te kunnen tonen.

4. Resultaten van het inventariserende onderzoek

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Verblijfplaatsen

In het projectgebied zijn invliegende/uitvliegende en paar roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Dit betekent dat er één zomerverblijfplaats, en twee paarverblijfplaatsen in het projectgebied aanwezig zijn.

Van de gewone dwergvleermuis is één zomerverblijfplaats aanwezig in het projectgebied en zijn twee paarverblijfplaatsen aanwezig.

Tabel 4.1 geeft een overzicht van de waargenomen verblijfplaatsen. De exacte locaties van de verblijfplaatsen zijn op kaart weergegevens in figuur 4.1.

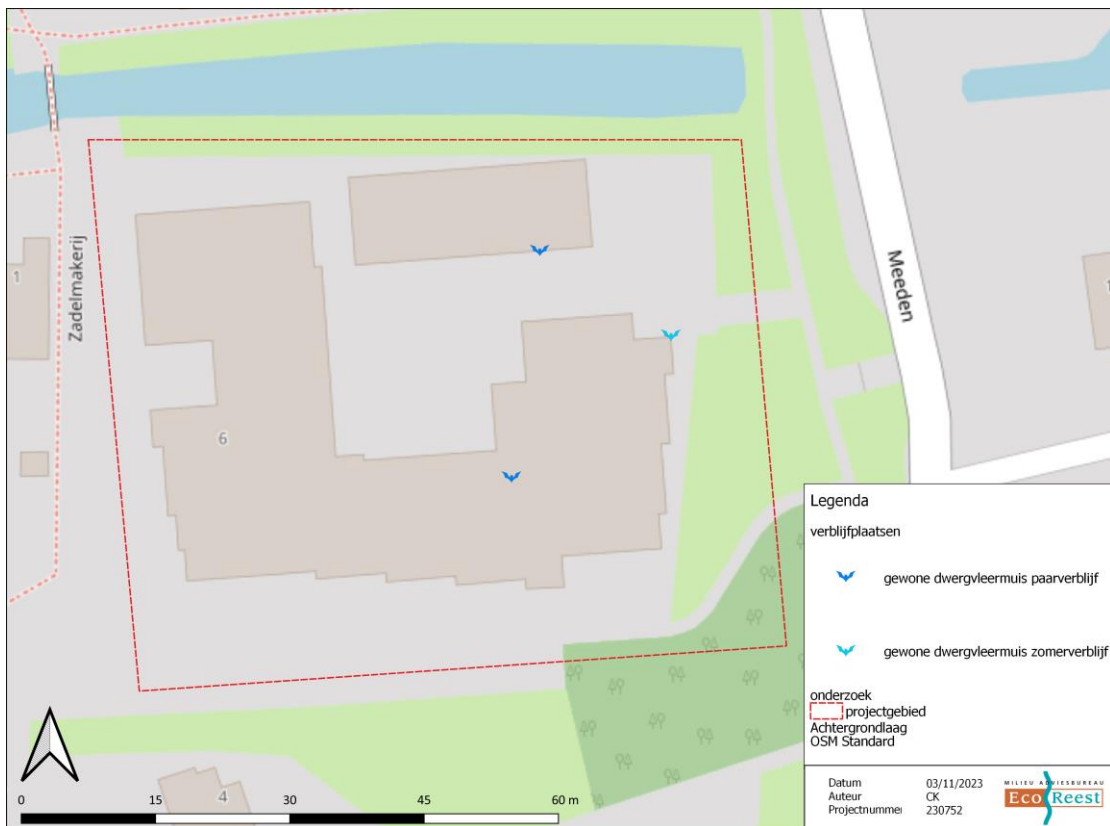
Voor de winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zijn moeilijk aan te tonen. Er mag zekerheidshalve vanuit gegaan worden dat een plek die als zomerverblijfplaats van een mannetje in gebruik is, tevens ook als winterverblijf wordt gebruikt. Plekken met een paarverblijfplaats of een kraamkolonie kunnen ook als winterverblijf gebruikt worden.

Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis niet worden uitgesloten, omdat wel zomer- en paarverblijfplaatsen aanwezig waren. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen zal het niet om een massa winterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren.

Voor het vaststellen van aan- of afwezigheid van winterverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis bestaat in Nederland nog geen betrouwbare onderzoeksmethode. Als er in de herfst veel jagende en baltsende dieren worden waargenomen, dan kan ervan uit gegaan worden dat in de geëigende structuren met hoge waarschijnlijkheid ook overwinterende dieren aanwezig zullen zijn. Aanwezigheid van paarlocaties kan een indicatie zijn van mogelijke winterverblijven (Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*, versie 1.0 2017). Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis worden uitgesloten, omdat geen paarverblijfplaatsen in combinatie met veel jagende dieren zijn waargenomen.

Tabel 4.1 Veldbezoeken en waarnemingen vleermuizen

Ronde	Adres	Vleermuissoort	Aantal	Functie verblijfplaats	Invliegopening
KR2	Zadelmakerij 6, Winsum	Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats	Daktrim	KR2
PA1	Zadelmakerij 6, Winsum	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Daktrim	PA1
PA1	Zadelmakerij 6, Winsum	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Daktrim	PA1

Figuur 4.1 Waarnemingen verblijfplaats vleermuizen Zadelmakerij 6 te Winsum (bron achtergrondkaart: ArcGis).

Figuur 4.2 en 4.3 locatie paarverblijven gewone dwergvleermuis onder daktrim.

4.1.2 Verblijfplaatsen boom bewonende vleermuizen

In het projectgebied is geen boom bewonende vleermuissoort aangetroffen. Op 20 meter ten oosten van het projectgebied is echter één rosse vleermuis (een boom bewonend soort) waargenomen, maar deze had geen binding met het projectgebied. Verblijfplaatsen van boom bewonende vleermuissoorten zijn om deze reden uitgesloten.

4.1.3 Foerageergebied

De omgeving van het projectgebied wordt gebruikt om te foerageren door de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het gaat om lage aantallen. Bovendien is in de directe omgeving voldoende soortgelijk habitat aanwezig in de vorm van tuinen en plantsoenen. Het gaat daarom niet om een essentieel foerageergebied.

Figuur 4.4 Luchtfoto van het projectgebied met enkele alternatieve foerageergebieden (groen omlijnd) en vliegroutes (blauw).

4.1.4 Vliegroutes

Lijnvormige elementen ontbreken in het projectgebied en overvliegende dieren zijn in lage aantallen waargenomen. Er wordt daarom binnen of rond het projectgebied geen essentiële vliegroutes verwacht.

4.2 Overige waarnemingen

In de omgeving van het projectgebied is één foeragerende/langslopende egel waargenomen zie figuur 4.5. Er zijn geen verblijfplaatsen van deze soorten waargenomen binnen het projectgebied. Tabel 4.4 geeft een overzicht van deze waarnemingen. Kennelijk maakt de omgeving van het projectgebied deel uit van de leefomgeving van de egel. Bij de voorgenomen werkzaamheden wordt geen begroeiing gerooid, waardoor geen leefgebied verloren gaat. Ook

is geen sprake van verstoring, aangezien de werkzaamheden uitsluitend overdag worden uitgevoerd en egels nachttactief zijn. In de omgeving is bovendien voldoende alternatief foerageergebied aanwezig.

Tabel 4.7 Overzicht waarnemingen egel.

Ronde	Adres	Soort	Aantal
KR2	-	Egel	1

Figuur 4.5 Waarneming egel Zadelmakerij 6 te Winsum (bron achtergrondkaart: ArcGis)

5. Functie van het projectgebied en effectbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld welke effecten de voorgenomen werkzaamheden hebben op de binnen de projectlocatie aanwezige wettelijke beschermde soorten. De resultaten worden behandeld per soort(groep).

5.1 Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er in het onderzoeksgebied één zomerverblijfplaats en twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn in het projectgebied, deze bevinden zich in de daktrim. Zie tabel 5.1 voor een overzicht van de aangetroffen verblijfplaatsen in het projectgebied.

Dit betekent dat het onderzoeksgebied onderdeel uitmaakt van het netwerk en leefgebied van vleermuizen waar gedurende de zomer- en paarperiode gebruik van gemaakt wordt. Alle verblijfplaatsen zijn essentieel en jaarrond beschermd

De voorgenomen sloopwerkzaamheden (sloop) zullen tot gevolg hebben dat deze verblijfplaatsen zal worden vernietigd.

Tabel 5.1 Resultaten vleermuisonderzoek en beoordeling overtreding van de bescherming van natuurwaarden van de Ow

Soort	kraamverblijf	zomerverblijf	paarverblijf	winterverblijf	overtreding Ow
Gewone dwergvleermuis	Nee	Eén	Twee	Nee	Ja

5.2 Conclusie effectbeoordeling vleermuizen

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden worden zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernield.

Hiermee is sprake van een overtreding van artikel 11.46.1 van het Bal.

6. Juridische vervolgstappen

Er is zijn tijdens het nadere inventariserende onderzoek geen verblijfplaatsen of essentiële foerageergebieden of vliegroutes van beschermde soorten aangetroffen.

De voorgenomen werkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat er verbodsbepalingen van de Omgevingswet door de flora- en fauna-activiteiten worden overtreden. Voor het wegnemen van een functionele verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten noodzakelijk.

6.1 Vergunning

Gedeputeerde Staten kan onder Artikel 8.74 i t/m l van het Bkl een vergunning verlenen. Dit kan alleen indien er sprake is van een zogenaamd wettelijk belang. Dit is voor vogels beperkt tot het belang van volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, of in het belang van flora en fauna, maar kan niet op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang. Voor vleermuizen kan vergunning niet alleen worden verleend worden op grond van genoemde belangen, maar ook op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voorwaarde voor het verkrijgen van een vergunning is verder dat er geen andere bevredigende oplossing is (de alternatieven toets) én dat de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (art. 8.74 i t/m l) of er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (art. 8.74 i t/m l).

Een vergunningsaanvraag wordt onderbouwd met een activiteitenplan. Een activiteitenplan omvat een beschrijving van:

- De alternatieventoets: waarom vinden de werkzaamheden op de gekozen wijze en locatie plaats;
- Het wettelijke belang: welk doel wordt met de uitvoering van het project bereikt;
- De beoordeling van de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten;
- De wijze waarop en de aantallen waarmee de vervallen verblijfplaatsen worden gemitigeerd en gecompenseerd;
- De wijze waarop bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van de beschermde soorten.

De officiële termijn voor het verkrijgen van een besluit van de provincie ten aanzien van de omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten is acht weken, met een mogelijkheid tot verlenging van zes weken. Dit zijn geen fatale termijnen en blijkt in de praktijk dat er rekening gehouden moet worden met termijnen van 20 tot 40 weken. Gezien de lange afhandeltijd én de tijd die nodig is als gewenningsperiode voor mitigerende maatregelen tijdens de ecologisch relevante periode of voor een op kwetsbare periodes aangepaste planning, wordt geadviseerd dit ruim voor het uitvoeren van de werkzaamheden te doen.

6.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

Als beschermde verblijfplaatsen worden aangetast of vernietigd moeten deze worden vervangen. Dat betekent dat er alternatieve verblijfplaatsen moeten worden aangeboden. Het aantal vervangende verblijfplaatsen is altijd groter dan het aantal verblijfplaatsen dat vervalt. Dit is om dieren voldoende kans te geven de alternatieven te vinden. De alternatieve verblijfplaatsen (veelal in de vorm van kasten) moeten ruim voor de start van de werkzaamheden worden aangeboden, omdat er rekening gehouden moet worden met een gewenningsperiode in de ecologisch relevante periode. Dit houdt in dat vervangende verblijfplaatsen aanwezig moeten zijn in de periode dat ze normaalgesproken door de dieren gebruikt worden. In de praktijk gaat het om enkele maanden tot een half jaar.

Naast de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen moeten ook permanente voorzieningen worden gerealiseerd.

6.2.1 *Ecologische begeleiding*

De concrete uitwerking van de vereiste mitigerende en compenserende maatregelen vindt plaats in het activiteitenplan. Doorgaans wordt in de vergunning als voorwaarde opgenomen dat de werkzaamheden plaatsvinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

De ecologisch deskundige adviseert op grond van de vergunning over:

- ✂ geschikte locaties voor de alternatieve voorzieningen, en wijze van plaatsing.
- ✂ welke maatregelen nodig zijn voor aanvang of tijdens het project, zoals aanpassing van de planning aan kwetsbare periodes of gewenningstijden voor de alternatieve voorzieningen.
- ✂ hoe en wanneer de gebouwen/woningen ongeschikt gemaakt ('natuurvrij') kunnen en moeten worden voor de soorten. Dit vindt plaats voorafgaand aan de werkzaamheden, maar na ontvangst van de vergunning.

6.2.2 *Bescherming vogels tijdens het broedseizoen*

Tijdens het broedseizoen zijn alle broedende vogels en hun nesten beschermd. Daarom heeft het zin om zoveel mogelijk werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Voor het broedseizoen wordt in principe de periode van 1 maart tot 1 september aangehouden, maar dit zijn geen harde grenzen. Bepalend is of er broedgevallen aanwezig zijn, en dit is afhankelijk van de soort en van klimatologische omstandigheden, die van jaar tot jaar verschillen.

Het is vaak niet mogelijk alle werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Dat betekent dat er voorafgaand en/of tijdens de werkzaamheden rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van deze nesten.

Er zijn verschillende mogelijkheden om hier invulling aan te geven. Het is altijd maatwerk en ter beoordeling aan een deskundig ecooloog, en het kan niet uitgevoerd worden zonder ecologische begeleiding.

Opties kunnen zijn:

- ✂ Voorafgaand aan het broedseizoen potentiële nestlocaties ongeschikt maken en houden;
- ✂ Voorafgaand aan het broedseizoen het werk opstarten en zorgen dat er continu doorgewerkt wordt;
- ✂ Ander maatwerk (locatiespecifiek) op basis van ecologische begeleiding.

In alle gevallen is het noodzakelijk dat een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld en dat een deskundig ecooloog de projectlocatie vrijgeeft voor de werkzaamheden.

6.3 **Zorgplicht**

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Er kan onder ander invulling aan de zorgplicht worden gegeven door het zo kort mogelijk werken binnen het projectgebied, het gebruik van vaste rijroutes en het vermijden van het gebruik van (kunst)verlichting na zonsondergang

6.4 **Conclusies**

Er zijn drie verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetoond in het projectgebied. Tijdens het uitvoeren van de sloopwerkzaamheden zal dit leiden tot overtreding van de verbodsbepaling. Er moet een vergunning worden aangevraagd. Dat betekent dat er een activiteitenplan moet worden opgesteld, met daarin opgenomen een mitigatie en compensatieplan.

6.5 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest BV aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur / documenten

AEDES (2023) Gedragscode soortenbescherming voor woningcorporaties.

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2023). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie nov 2023

Wortelboer, R. 2015. Gierzwaluwen nader bekeken: tien jaar waarnemingen met camera's bij nesten. *Limosa* 88 (2015): 57-73

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021

Internet

Website provincie Groningen

www.BIJ12.nl

www.NDFF.nl¹

www.sovon.nl

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl

¹ In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.